Crna Gora
DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA
DRI broj: 04-035/23-1471/27
Podgorica, 23.10.2023.g.

I Z V J E Š T A J

O REVIZIJI GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA DEMOKRATSKOG SAVEZA ALBANACA ZA 2022. GODINU

(Konačni izvještaj)

Podgorica, oktobar 2023. godine

S A D R Ž A J

I MIŠLJENJE, NALAZI I PREPORUKE 3
II OPŠTI PODACI 11
2.1. Pravni osnov 11
2.2. Osnovni podaci o subjektu revizije 11
2.3. Finansijsko poslovanje i finansiranje Partije 12
2.4. Vrsta revizije 12
2.5. Predmet revizije 12
2.6. Cilj revizije 12
2.7. Kriterijumi revizije 12
2.8. Metode revizije 14
2.9. Vrijeme vršenja revizije 14
III UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE 15
3.1. Sistem unutrašnjih kontrola 15
3.2. Aktivnosti partijskih organa u 2022. godini 15
3.3. Finansijski plan za 2022.godinu 15
3.4. Program rada 16
3.5. Računovodstveni sistem 16
3.6. Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj 16
3.7. Izvještaj o prihodima, imovini i rashodima političkog subjekta 17
3.8. Izvještaj o načinu i namjeni utroška sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima 17
3.9. Izvještaji o prikupljenim i utrošenim sredstvima iz javnih i privatnih izvora u izbornoj kampanji 18
3.10. Završni račun 18
3.10.1. Bilans stanja 18
3.10.2. Bilans uspjeha 22
3.10.2.1. Prihodi 23
3.10.2.2. Rashodi 24
3.11. Kancelarijsko poslovanje 28

MIŠLJENJE, NALAZI I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije (broj 04-035/23-1471/2 od 01.06.2023.godine), izvršila je reviziju Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratskog saveza Albanaca za 2022. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije, Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti i Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata.

Odgovornost rukovodstva subjekta revizije

Rukovodstvo Partije je odgovorno za pripremu i fer prezentovanje Finansijskog izvještaja u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji Demokratskog saveza Albanaca za 2022. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljeni i prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja.

Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (od 20.10.2023.godine) na Preliminarni izvještaj o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratskog saveza Albanaca za 2022. godinu (br. "I" 04-038/23-256 od 18.10.2023.godine), nadležni Kolegijum DRI u sastavu: Predsjedavajući Senatom DRI, senator Nikola N. Kovačević – rukovodilac Kolegijuma i senator dr Branislav Radulović - član Kolegijuma na sjednici održanoj dana 23.10.2023. godine, razmotrio je i usvojio

KONAČNI IZVJEŠTAJ
o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja
Demokratskog saveza Albanaca za 2022.godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratskog saveza Albanaca za 2022. godinu nije u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Partija u poslovnim knjigama i Godišnjem konsolidovanom finansijskom izvještaju, koji nije sačinila na propisanim obrascima, iskazala troškove u ukupnom iznosu od 5.071,86€, koje nije dokumentovala, dok troškove u ukupnom iznosu od 1.196,92€ nije evidentirala i iskazala na odgovarajuće račune. Takođe, Partija je u Bilansu uspjeha iskazala prihode u manjem iznosu za 659,72€ u odnosu na iste evidentirane u Glavnoj knjizi (od kojih je iznos od 400,00€ umjesto na prihode evidentirala na potraživanja), dok u Izvještaju o načinu i namjeni utroška sredstava za finansiranje redovnog rada ženske organizacije nije iskazala podatke o ostvarenim prilivima (9.262,86€) i odlivima sredstava (4.631,12€) po osnovu finansiranja rada ženske organizacije. Konstatovane nepravilnosti u Godišnjem konsolidovanom finansijskom izvještaju predstavljaju materijalno značajnu grešku u odnosu na utvrđenu materijalnost (materijalnost je utvrđena u iznosu od 799,01€, tj. 2% od ukupnih rashoda Partije, koji iznose 39.950,05€), pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje na finansijsku reviziju.**[1]

Revizijom pravilnosti je utvrđeno da Demokratski savez Albanaca nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Revizijom su utvrđene neusklađenosti poslovanja koje se odnose na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (član 14 i 49), Zakona o računovodstvu (član 20 i 22), Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica, pa u skladu sa tim, a imajući vidu da slučajevi neusklađenosti, pojedinačno ili zbirno, imaju prožimajući efekat (konstatovano u okviru nalaza i preporuka br. P3,P4 i P6) nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje na pravilnost poslovanja.**

[1] U skladu sa članom 79 Uputstva o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti

NALAZI I PREPORUKE

FINANSIJSKA REVIZIJA

Nalaz

- Revizijom je utvrđeno da Partija nije sačinila Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj za 2022.godinu na obrascima propisanim važećim Pravilnikom o obrascu godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkog subjekta, kao i da u Izvještaju o načinu i namjeni utroška sredstava za finansiranje redovnog rada ženske organizacije nije iskazala podatke, iako u 2022.godini ostvarila prilive (9.262,86€) i odlive sredstava (4.631,12€) po osnovu finansiranja rada ženske organizacije. Takođe, uvidom u podatke evidentirane u Glavnoj knjizi Partije i iste iskazane u Godišnjem konsolidovanom finansijskom izvještaju za 2022.godinu utvrđena je neusaglašenost u podacima jer su prihodi u Izvještaju (Bilans uspjeha), iskazani u manjem iznosu za 259,72€ u odnosu na iste evidentirane u Glavnoj knjizi, kao i za iznos priloga od fizičkih lica od 400,00€, koji je u Glavnoj knjizi, umjesto na prihode evidentiran na potraživanja.

Preporuka F1

- **Subjekt revizije treba da sačinjava godišnji konsolidovani finansijski izvještaj političkog subjekta na propisanim obrascima shodno važećem Pravilniku o obrascu godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkog subjekta i da u poslovnim knjigama pravilno evidentira sve poslovne transakcije koje se odnose na fiskalnu godinu, kao i da u godišnjem konsolidovanom finansijskom izvještaju, iskazuje podatke koji su usaglašeni sa podacima evidentiranim u poslovnim knjigama.**

Nalaz

- Revizijom je utvrđeno da je Partija u poslovnim knjigama i Godišnjem konsolidovanom finansijskom izvještaju iskazala troškove u ukupnom iznosu od 5.071,86€, koje nije dokumentovala (nedostaju fiskalni računi/fakture i dokumentacija za isplatu neto naknada), što nije u skladu sa odredbama člana 20 Zakona o računovodstvu, kojim je, između ostalog, propisano da računovodstvena evidencija mora biti zasnovana na vjerodostojnoj računovodstvenoj dokumentaciji, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva. Navedeni troškovi se odnose na: troškove po osnovu isplaćenih neto naknada u ukupnom iznosu od 1.836,00€, troškove reprezentacije u ukupnom iznosu od 2.107,90€, troškove mobilne telefonije u iznosu od 165,83€, troškove nabavke protokolarnog poklona u iznosu od 230,00€, gotovinski plaćene troškove u iznosu od 532,13€ i troškove nastale korišćenjem platne kartice u iznosu od 200,00€.

Preporuka F2

- **Subjekt revizije treba da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva, shodno članu 20 Zakona o računovodstvu.**

Nalaz

- Revizijom je utvrđeno da Partija nije u poslovnim knjigama na odgovarajuće račune evidentirala poslovne transakcije u ukupnom iznosu od 1.196,92€, od kojih se iznos od 1.196,92€ odnosi na troškove. Partija je na račun potraživanja evidentirala prihode u iznosu od 400,00€, dok je troškove goriva u iznosu od 666,04€ evidentirala na račun 531 – troškovi transportnih i ptt usluga evidentirala, troškove komunalnih usluga u iznosu od 48,14€ na račun 535 - troškovi reklame i propagande i troškovi reprezentacije, prevoza i goriva u ukupnom iznosu od 882,74€ na račun 550 - troškovi drugih neproizvodnih usluga, što nije u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica.

Preporuka F3

- **Subjekt revizije treba da prilikom evidentiranja poslovnih transakcija u poslovnim knjigama u potpunosti primjenjuje Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica.**

REVIZIJA PRAVILNOSTI

Nalaz

- Revizijom je utvrđeno da je Partija donijela Finansijski plan i program rada za 2022. godinu sa zakašnjenjem (dana 05.01.2022. godine), što nije u skladu sa odredbama člana 49 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, kojim je propisano da se finansijski plan i program rada donose do kraja tekuće za narednu godinu. Navedeni akt ne sadrži podatke o programskim aktivnostima Partije, već samo podatke o planiranim prihodima i rashodima.

Preporuka P1

- **Subjekt revizije treba da donosi finansijski plan i program rada do kraja tekuće za narednu godinu u skladu sa članom 49 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, kao i da godišnjim programom rada definiše planirane partijske aktivnosti.**

Nalaz

- Revizijom je utvrđeno da je Partija u 2022.godini evidentirala ostvarene prihode u iznosu od 39.444,72€, što odgovara iznosu planiranih prihoda, dok je rashode ostvarila u iznosu od 39.950,05€, što je za 9.434,05€ ili 30,92% više od planiranih rashoda, pa se konstatuje da rashodi nijesu realno planirani.

Preporuka P2

- **Preporučuje se subjektu revizije da realnije planira rashode, a u slučaju ostvarivanja istih u značajno većem ili manjem iznosu da izvrši korekciju Finansijskog plana.**

Nalaz

- Uvidom u prezentiranu dokumentaciju utvrđeno je da su tokom 2022. godine, sa računa ženske organizacije DSA izvršena plaćanja troškova u ukupnom iznosu od 4.631,12€, pri čemu Statutom ženske organizacije DSA nije bliže uređen način trošenja sredstava namijenjenih za finansiranje ženske organizacije u političkom subjektu, već isti sadrži samo odredbe o organizaciji, programskim opredjeljenima i nadležnostima organa, što nije u skladu sa odredbama člana 14 stav 6 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, kojim je utvrđeno da se budžetska sredstva za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima mogu trošiti samo u skladu sa Statutom te ženske organizacije.

Preporuka P3

- **Subjekt revizije treba da Statutom ženske organizacije bliže uredi način trošenja sredstava namijenjenih za finansiranje rada ženske organizacije u cilju stvaranja uslova za trošenje navedenih sredstava u skladu sa članom 14 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

Nalaz

- Uvidom u Izvještaj o izvršenom popisu Partije za 2022.godinu, utvrđeno je da Partija nije izvršila godišnji popis obaveza, potraživanja i depozita na žiro računima sa stanjem na dan 31.12.2022. godine, već samo popis opreme (iskazano deskriptivno), što nije u skladu sa članom 22 Zakona o računovodstvu i članom 2, 5 i 6 Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica.

Preporuka P4

- **Subjekt revizije treba da vrši godišnji popis imovine i obaveza u skladu sa odredbama člana 22 Zakona o računovodstvu i odredbama člana 2, 5 i 6 Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica.**

Nalaz

- Uvidom u bančine izvode žiro računa Partije i podatke evidentirane u poslovnim knjigama Partije utvrđena je razlika u stanju depozita za iznos od 154,92€, koliko je evidentirano više depozita u poslovnim knjigama Partije u odnosu na bančine izvode žiro računa. Shodno obrazloženju od strane predstavnika Agencije koja je vodila poslovne knjige Partije, navedena razlika se odnosi na depozit sa žiro računa koji nije aktivan više od dvije godine. Shodno navedenom konstatuje da stanje depozita Partije na kraju 2022. godine po bančinim izvodima, ne odgovara stanju depozita na žiro računa iskazanom u poslovnim knjigama Partije i Finansijskom izvještaju za iznos od 154,92€.

Preporuka P5

- **Subjekt revizije treba da u poslovnim knjigama pravilno evidentira sve poslovne transakcije na osnovu adekvatne računovodstvene dokumentacije, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva, kako je to propisano članom 20 Zakona o računovodstvu, kao i da**

sprovede potrebna knjiženja po osnovu zatvaranja žiro računa kod poslovnih banaka, a koji nijesu u funkciji.

Nalaz

- Revizijom je utvrđeno da Partija nije vodila blagajničko poslovanje tokom 2022.godine, iako je shodno prezentiranoj dokumentaciji ostvarila priliv i odliv gotovinskih transakcija u iznosu od 2.420,00€. Partija ne obezbjeđuje pomoćnu evidenciju blagajničkog poslovanja kroz dnevnik blagajne, kao ni evidenciju istog u okviru Glavne knjige preko računa Blagajne, već vrši direktno evidentiranje troškova po osnovu gotovinskih plaćanja, što nije u skladu sa odredbama člana 20 Zakona o računovodstvu kojim su, između ostalog, propisana pravila urednog knjigovodstva.

Preporuka P6

- **Subjekt revizije treba da sve gotovinske transakcije evidentira u pomoćnoj knjizi za blagajničko poslovanje (dnevniku blagajne), koja predstavlja osnov za evidentiranje istih u Glavnoj knjizi, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva, kako je to propisano članom 20 Zakona o računovodstvu.**

Nalaz

- Partija je troškove goriva u iznosu 7.123,91€, koji su plaćeni preko žiro računa dokumentovala zbirnim mjesečnim specifikacijama i fakturama izdatim od strane dobavljača, pri čemu nijesu u svim fakturama navedeni podaci o licu i registarski broj vozila za koje je korišćeno gorivo, niti su dodatno dokumentovani fiskalnim računima. Budući da Partija ne posjeduje sopstveno vozilo, ista nije internim aktom utvrdila ko ima pravo na korišćenje goriva na teret sredstava Partije, do kog limita i u koje svrhe, što je bila u obavezi.

Preporuka P7

- **Subjekt revizije treba da internim aktom definiše ko ima pravo na priznavanje troškova goriva na teret sredstava Partije, do kog limita i u koje svrhe, prilikom korišćenja sopstvenog automobila za potrebe Partije.**

Nalaz

- Revizijom je utvrđeno da Partija u poslovnim knjigama ne obezbjeđuje evidenciju potraživanja. Takođe, ista nije prezentirala dokumentaciju o usaglašavanju potraživanja sa lokalnim samoupravama po osnovu prihoda iz 2022. godine.

Preporuka P8

- **Preporučuje se subjektu revizije da u poslovnim knjigama obezbijedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava, koja treba da bude zasnovana na ovjerenoj i usaglašenoj dokumentaciji.**

Nalaz

- Revizijom je utvrđeno da Partija nije vršila usaglašavanja obaveza sa dobavljačima na kraju finansijske godine.

Preporuka P9

- **Preporučuje se subjektu revizije da vrši usaglašavanje obaveza sa svim dobavljačima na kraju finansijske godine u cilju preciznog iskazivanja istih.**

Nalaz

- Revizijom je utvrđeno da Partija nije internim aktom definisala ko ima pravo na korišćenje reprezentacije na teret sredstava Partije, do kog limita i za koje namjene.

Preporuka P10

- **Preporučuje se subjektu revizije da internim aktom utvrdi ko ima pravo na korišćenje reprezentacije na teret sredstava Partije, do kog limita i za koje namjene.**

Nalaz

- Partija nije internom procedurom definisala poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja ulaznih i izlaznih akata.

Preporuka P11

- **Subjekt revizije treba da internom procedurom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja ulaznih i izlaznih akata u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti istih.**

Konačni izvještaj o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratskog saveza Albanaca za 2022. godinu, namijenjen je rukovodstvu subjekta revizije, Skupštini Crne Gore, Agenciji za sprječavanje korupcije i ostaloj zainteresovanoj javnosti.

Subjekt revizije je dužan da, putem aplikacije DRI za praćenje preporuka (Registar preporuka), u roku od 30 (trideset) dana od dana prijema Konačnog Izvještaja o reviziji, odnosno najkasnije do 23.11.2023.godine, dostavi Državnoj revizorskoj instituciji Akcioni plan za realizaciju preporuka, a u roku od šest mjeseci, odnosno najkasnije do 23.04.2024.godine, Izvještaj o realizaciji preporuka iz Izvještaja o reviziji.

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj revizije nalaže:

- **da se predmetni izvještaj, zbog izraženog negativnog mišljenja i utvrđenih nepravilnosti, dostavi Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu Skupštine Crne Gore, na upoznavanje;**

- **da se predmetni izvještaj dostavi Skupštini Crne Gore, shodno Protokolu o saradnji između Skupštine Crne Gore i Državne revizorske institucije.**

Predsjedavajući Senatom DRI
Rukovodilac Kolegijuma
Senator
Nikola N. Kovačević

II OPŠTI PODACI

2.1. Pravni osnov

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07….31/14 i 70/17);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl.list CG" br. 003/20, 038/20);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije za 2023.godinu, DRI br. 06-038/22-277 od 26.12.2022.godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije br. 04-035/23-1471/2 od 01.06.2023.godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratskog saveza Albanaca izvršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
  Međunarodnim standardima (ISSAI 100 - 999).

2.2. Osnovni podaci o subjektu revizije

Demokratski savez Albanaca upisan je u registar političkih partija Rješenjem Ministarstva javne uprave br. 02-005/17-UPI-818/2 od 20.09.2017. godine.
Demokratski savez Albanaca je nezavisna politička Partija građana okupljenih na osnovu slobodne volje, radi aktivnog učestvovanja u političkom, društvenom, ekonomskom, kulturnom i prosvjetnom životu zemlje.
Sjedište Demokratskog saveza Albanaca je u Tuzima.
Organi Demokratskog saveza Albanaca su: Skupština, Predsjedništvo, Predsjednik i Politički kabinet.
Skupština je najviši organ Demokratskog saveza Albanaca i čine je članovi-delegati koje biraju Skupštine Opštinskih odbora, sa mandatom od četiri godine, a u posebnim slučajevima i Predsjedništva OO.
Predsjedništvo u skladu sa programom, Statutom i odlukama Skupštine upravlja radom Demokratskog saveza Albanaca u periodu između dvije skupštine.
Predsjednik predstavlja i zastupa u zemlji i inostranstvu Demokratski savez Albanaca i djeluje u njeno ime; upravlja strankom, predsjedava sjednicama i obezbjeđuje izvršavanje njenih odluka; odgovoran je za izvršenje finansijkog plana.
Politički kabinet sprovodi odluke Predsjedništva i ovlašćenja predviđena Statutom, kao i zadatke koje određuje Predsjednik. Politički kabinet usvaja Godišnji plan prihoda i rashoda Partije.

Partnerske organizacije Demokratskog saveza Albanaca su: Forum mladih DSA i Forum žena DSA.

2.3. Finansijsko poslovanje i finansiranje Partije

Finansiranje rada Partije ostvaruje se iz javnih i privatnih izvora sredstava, u skladu sa Zakonom. Partija korišćenje finansijskih sredstava ostvaruje na osnovu godišnjeg plana prihoda i rashoda koji se predlaže od strane rukovodstva Partije, a kojeg usvaja Politički kabinet DSA.
Upravljanje finansijskim sredstvima Partije vrši osoba koju određuje Predsjednik Partije. Predsjednik Partije je nalogodavac i odgovoran je za upravljanje finansijskim sredstvima.

2.4. Vrsta revizije

Državna revizorska institucija je izvršila finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratskog saveza Albanaca za 2022.godinu, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja istog sa zakonskom i drugom regulativom.

2.5. Predmet revizije

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratskog saveza Albanaca za 2022.godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

2.6. Cilj revizije

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome:

1. Da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja ili
2. Da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

2.7. Kriterijumi revizije

Kriterijumi za finansijsku reviziju

- MRS;
- Zakon o računovodstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 145/21 od 31.12.2021, 152/22 od 30.12.2022)
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica ("Službeni list Crne Gore", br. 011/20);

- Pravilnik o obrascu godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkog subjekta ("Sl. list CG" br. 026/22).

Kriterijumi za reviziju pravilnosti

- Zakon o političkim partijama ("Sl. list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 059/11);
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl.list CG“ br. 003/20, 038/20);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2022. godinu ("Službeni list Crne Gore", br. 144/21 od 31.12.2021, 055/22 od 26.05.2022, 109/22 od 03.10.2022)
- Zakon o radu („Sl. list CG“, br. 049/08 ... 004/18, 074/19...145/21);
- Zakon o obligacionim odnosima („Sl. list CG“, br. 047/08, 004/11, 022/17);
- Zakon o računovodstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 145/21 od 31.12.2021, 152/22 od 30.12.2022);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica („Sl.list RCG“, br.065/01,...,004/07 i „Sl. list CG“, br.086/09,...,083/16, 067/19...146/21,...,152/22 od 30.12.2022);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. list CG“, br.013/07,...,008/15, 022/17, 042/19...145/21,...,152/22 od 30.12.2022);
- Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Sl. list CG“,br.024/19);
- Zakon o sprječavanju nelegalnog poslovanja („Sl. list CG“, 029/13, 016/16,...,152/22 od 30.12.2022);
- Zakon o reprogramu poreskog potraživanja („Sl. list CG“, br.083/16), do donošenja novog Zakona o reprogramu poreskog potraživanja („Sl. list CG“, br.145/21 od 31.12.2021.g.);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG“, br. 040/16, 028/18,108/20);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica ("Službeni list Crne Gore", br. 011/20);
- Pravilnik o obrascu godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkog subjekta ("Sl. list CG" br. 026/22);
- Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika („Sl. list RCG“, br.032/03);
- Pravilnik o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije ("Službeni list Crne Gore", br.028/02, 130/ 21),
- Pravilnik o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica ("Službeni list Crne Gore", br. 126/22 od 18.11.2022);
- Pravilnik o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. list CG”,br.076/10,...,050/17, 015/19, 009/20,110/21...032/22);

- Pravila o načinu obračunavanja i izvještavanja o nenovčanim prilozima političkim subjektima ("Službeni list Crne Gore", br. 036/22 od 06.04.2022);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2022. godinu;
- Program rada Partije za 2022. godinu
- Interne procedure i pravila subjekta revizije.

2.8. Metode revizije

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.
U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i interne kontrole.
Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost.

Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata, utvrđeno je da se kod određivanja materijalnosti po vrijednosti, koristi se stopa materijalnosti u rasponu od 0,5% do 2%. S tim u vezi, materijalnost je utvrđena u iznosu od **799,01€,** tj. 2% od ukupnih rashoda Partije, koji iznose **39.950,05€.**

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza, provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave subjekta revizije, koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

2.9. Vrijeme vršenja revizije

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratskog saveza Albanaca za 2022. godinu je planirana Godišnjim planom revizija DRI za 2023.godinu, kojim je definisano pretpostavljeno vrijeme trajanja revizije od ukupno 25 revizorskih dana.

III UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

3.1. Sistem unutrašnjih kontrola

Partija je shodno članu 49 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, Statutom utvrdila da Partiju predstavlja i zastupa Predsjednik Partije.
Partija je osim Statuta, kao konstitutivnog akta, donijela i Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kao i interna akta kojima su bliže regulisana prava i ograničenja određenih troškova, i sl.

3.2. Aktivnosti partijskih organa u 2022. godini

Partijski organi su u 2022. godini shodno svojim nadležnostima donijeli i usvojili sljedeća interna akta: Finansijski plan i Program za 2022. godinu, Odluku o popisa imovine i obaveza, Odluku o isplati sponzorstava za 2022. godinu i Odluku kojom se članstvo oslobađa plaćanja članarine za 2022. godinu.

3.3. Finansijski plan za 2022.godinu

Revizijom je utvrđeno da je Partija donijela Finansijski plan i program rada za 2022. godinu sa zakašnjenjem (dana 05.01.2022. godine), što nije u skladu sa odredbama člana 49 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, kojim je propisano da se finansijski plan i program rada donose do kraja tekuće za narednu godinu. Navedeni akt ne sadrži podatke o programskim aktivnostima Partije, već samo podatke o planiranim prihodima i rashodima.

- **Subjekt revizije treba da donosi finansijski plan i program rada do kraja tekuće za narednu godinu u skladu sa članom 49 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, kao i da godišnjim programom rada definiše planirane partijske aktivnosti.**

Shodno Finansijskom planu Partije za 2022. godinu, prihodi su planirani u iznosu od 39.487,47€, a rashodi u iznosu od 30.516,00€. Prihodi su planirani iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 31.294,22€ i budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 8.190,25€, dok su rashodi planirani: za troškove kancelarijskog materijala u iznosu od 720,00€, troškove PTT usluga u iznosu od 1.520,00€, troškove goriva i energije u iznosu od 8.820,00€, troškove neto zarada u iznosu od 4.500,00€, troškove doprinosa, poreza i prireza na zarade i naknade u iznosu od 1.550,00€, troškove zakupnina u iznosu od 2.000,00€, troškove prevoza u iznosu od 1.080,00€, troškove reprezentacije u iznosu od 8.100,00€, troškove usluga održavanja u iznosu od 1.200,00€, troškove knjigovodstvenih usluga u iznosu od 726,00€ i troškove platnog prometa u iznosu od 300,00€.
Revizijom je utvrđeno da je Partija u 2022.godini evidentirala ostvarene prihode u iznosu od 39.444,72€, što odgovara iznosu planiranih prihoda, dok

je rashode ostvarila u iznosu od 39.950,05€, što je za 9.434,05€ ili 30,92% više od planiranih rashoda, pa se konstatuje da rashodi nijesu realno planirani.

- **Preporučuje se subjektu revizije da realnije planira rashode, a u slučaju ostvarivanja istih u značajno većem ili manjem iznosu da izvrši korekciju Finansijskog plana.**

3.4. Program rada

Partija je Program rada za 2022.godinu donijela u okviru akta Finansijski plan i program rada za 2022. godinu, što je obrazloženo u dijelu Izvještaja koji se odnosi na Finansijski plan za 2022.godinu.

3.5. Računovodstveni sistem

Partija je shodno članu 48 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja dužna da vodi računovodstvenu evidenciju o prihodima i rashodima po porijeklu, visini i strukturi, u skladu sa propisom Ministarstva finansija. Budući da Partija ima svojstvo pravnog lica dužna je da poslovne knjige vodi po sistemu dvojnog knjigovodstva. Računovodstvena evidencija mora biti zasnovana na vjerodostojnoj računovodstvenoj dokumentaciji.
Revizijom je utvrđeno da Partija poslovne knjige vodi shodno odredbama Zakona o računovodstvu i primjenjuje Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica.
Partija je u revidiranom periodu vodila sljedeće poslovne knjige: Dnevnik i Glavnu knjigu.
Shodno Izjavi subjekta revizije, računovodstvene evidencije (evidencija obaveza i troškova) se zasnivaju na obračunskoj osnovi. Partija je zaključila Ugovor o pružanju usluga sa agencijom za vršenje knjigovodstvenih poslova.

3.6. Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj

Shodno članu 48 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, politički subjekt završni račun i godišnji konsolidovani finansijski izvještaj podnosi organu uprave nadležnom za vođenje jedinstvenog registra poreskih obveznika, Državnoj revizorskoj instituciji i Agenciji, najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu.
Shodno Pravilniku o obrascu godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkog subjekta, politički subjekat je dužan da godišnji konsolidovani finansijski izvještaj dostavi na sledećim izvještajima:

- Izvještaj o prihodima, imovini i rashodima političkog subjekta;
- Izvještaj o načinu i namjeni utroška sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima; i
- Završni račun političkog subjekta.

Revizijom je utvrđeno da Partija nije sačinila Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj za 2022.godinu na obrascima propisanim važećim

Pravilnikom o obrascu godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkog subjekta, kao i da u Izvještaju o načinu i namjeni utroška sredstava za finansiranje redovnog rada ženske organizacije nije iskazala podatke, iako u 2022.godini ostvarila prilive i odlive sredstava po osnovu finansiranja rada ženske organizacije.

- **Subjekt revizije treba da sačinjava godišnji konsolidovani finansijski izvještaj političkog subjekta na propisanim obrascima shodno važećem Pravilniku o obrascu godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkog subjekta, kao i da u Izvještaju o načinu i namjeni utroška sredstava za finansiranje redovnog rada ženske organizacije iskazuje poslovne transakcije koje se odnose na fiskalnu godinu, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva.**

U prezentiranom Godišnjem konsolidovanom finansijskom izvještaju Partije za 2022. godinu iskazani su podaci o redovnom poslovanju Partije i poslovanju ženske organizacije Partije (Forum žena). Finansijski izvještaji su ovjereni i potpisani od strane odgovornog lica političkog subjekta i lica odgovornog za sastavljanje istih, ali nijesu prezentirani dokazi da su isti i usvojeni od strane partijskih organa.

3.7. Izvještaj o prihodima, imovini i rashodima političkog subjekta

Revizijom je utvrđeno da je Partija u Zbirnom izvještaju o prihodima i rashodima političkog subjekta iskazala prihode u iznosu od 22.849,05€ i rashode u iznosu od 23.178,05€, dok je u dijelu izvještaja koji se odnosi na podatke o prihodima iskazala prihode iz javnih izvora u iznosu od 39.549,01€ i to iz Budžeta CG u iznosu od 31.304,41€ (22.849,05 – redovan rad DSA i 8.455,36€ – redovan rad ženske organizacije) i prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 8.244,60€ (Tuzi u iznosu od 6.995,11€ i Gusinje u iznosu od 1.249,49€).
Rashodi su iskazani u iznosu 27.039,51€, a odnose se na: troškove zakupa u iznosu od 1.826,20€, režijske troškove u iznosu od 1.717,09€, troškove nabavki i održavanja opreme/pokretne imovine u iznosu od 272,27€, troškove nastale po osnovu isplate zarada i ostalih naknada u iznosu od 7.600,00€, troškove po osnovu kupovine kancelarijskog i drugog materijala za redovan rad u iznosu od 672,26€, troškove organizacije sastanaka i događaja u iznosu od 6.080,19€ i ostale troškove nastale po osnovu redovnog rada političkih subjekata u iznosu od 8.871,50€.

3.8. Izvještaj o načinu i namjeni utroška sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima

Uvidom u Izvještaj o načinu i namjeni utroška sredstava za finansiranje redovnog rada ženske organizacije utvrđeno je da isti ne sadrži podatke, iako je Partija u 2022.godini ostvarila prilive i odlive sredstava po osnovu finansiranja rada ženske organizacije.

Uvidom u prezentiranu dokumentaciju utvrđeno je da su tokom 2022. godine, sa računa ženske organizacije DSA izvršena plaćanja u ukupnom iznosu od 4.631,12€ i to: po osnovu datih pomoći i donacija (u novcu ili naturi) u iznosu od 1.526,00€, naknada u iznosu od 886,20€, troškova goriva u iznosu od 708,20€, avio karata u iznosu od 705,00€, usluga reprezentacije u iznosu od 335,07€, održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 57,78€, datih pozajmica u iznosu od 400,00€ i bankarske provizije u iznosu od 12,87€, pri čemu Statutom ženske organizacije DSA nije bliže uređen način trošenja sredstava namijenjenih za finansiranje ženske organizacije u političkom subjektu, već isti sadrži samo odredbe o organizaciji, programskim opredjeljenima i nadležnostima organa, što nije u skladu sa odredbama člana 14 stav 6 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, kojim je utvrđeno da se budžetska sredstva za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima mogu trošiti samo u skladu sa Statutom te ženske organizacije.

- **Subjekt revizije treba da Statutom ženske organizacije bliže uredi način trošenja sredstava namijenjenih za finansiranje rada ženske organizacije u cilju stvaranja uslova za trošenje navedenih sredstava u skladu sa članom 14 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

3.9. Izvještaji o prikupljenim i utrošenim sredstvima iz javnih i privatnih izvora u izbornoj kampanji

Partija nije tokom 2022. godine učestvovala na izborima kao nosilac liste. S tim u vezi, ista nije sačinjavala Izvještaje o porijeklu, iznosu i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava iz javnih i privatnih izvora u izbornim kampanjama.

3.10. Završni račun

Shodno Pravilniku o obrascu Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkog subjekta, politički subjekt je dužan da Godišnji završni račun za period od 01.01.2022.godine do 31.12.2022.godine dostavi Državnoj revizorskoj instituciji na obrascima:

- Iskaz o finansijskoj poziciji /Bilans stanja,
- Iskaz o ukupnom rezultatu/Bilans uspjeha,
- Iskaz o promjenama neto imovine (kapitala)-IPK (PP),
- Iskaz o tokovima gotovine-ITG (PP),
- Statistički Aneks.

3.10.1. Bilans stanja

U prezentiranom Bilansu stanju, iskazane su aktiva i pasiva na dan 31.12.2022.godine u iznosu od po 7.890,00€.
U aktivi Bilansa stanja iskazana je stalna imovina u ukupnom iznosu od 272,00€ i obrtna imovina u ukupnom iznosu od 7.618,00€.
U pasivi Bilansa stanja u okviru kapitala je iskazan gubitak u iznosu od 927,00€ i kratkoročne obaveze u ukupnom iznosu od 8.817,00€.

Evidentiranje i popis imovine

Revizijom je utvrđeno da Partija obezbjeđuje evidenciju stalne imovine u okviru Glavne knjige, ali da ne vrši pravilan obračun amortizacije iste, s obzirom da prilikom evidentiranja nabavne vrijednosti opreme, vrši istovremeno umanjenje vrijednosti iste za iznos ispravke vrijednosti (tekuće amortizacije), tako da su nabavna i knjigovodstvena vrijednost izjednačene. Partija nije u 2022.godini vršila nabavku opreme.

Shodno podacima iz Izvještaja komisije o popisu osnovnih sredstava, stalnu imovinu Partije čini oprema – jedan kompjuter, bez naznake vrijednosti.
Predsjednik Partije je Rješenjem od 31.12.2022. godine imenovao tročlanu Komisiju za popis, sa zadatkom da izvrši popis imovine, obaveza, potraživanja, stanja na žiro računima i stanja u blagajni i sačini Izvještaj o popisu.

Uvidom u Izvještaj o izvršenom popisu Partije za 2022.godinu, utvrđeno je da Partija nije izvršila godišnji popis obaveza, potraživanja i depozita na žiro računima sa stanjem na dan 31.12.2022. godine, već samo popis opreme (iskazano deskriptivno), što nije u skladu sa članom 22 Zakona o računovodstvu i članom 2, 5 i 6 Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica.

- **Subjekt revizije treba da vrši godišnji popis imovine i obaveza u skladu sa odredbama člana 22 Zakona o računovodstvu i odredbama člana 2, 5 i 6 Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica.**

Potraživanja

Partija je u Glavnoj knjizi na računu 2214 i računu 2216 iskazala potraživanja sa stanjem na dan 31.12.2022. godine u iznosu od 900,00€, koja se odnose na pozajmice fizičkog lica u iznosu od 200,00€ i pozajmice pravnih lica iz prethodnih godina u iznosu od 700,00€, pa se konstatuje da iste nijesu evidentirane na odgovarajući račun shodno važećem Pravilniku, kojim je utvrđeno da se na računu 221 – evidentiraju potraživanja od zaposlenih po osnovu akontacija za službena putovanja, po osnovu naknada šteta koje su zaposleni pričinili pravnom licu i sl. U postupku revizije nije prezentirana dokumentacija koja se odnosi na evidentirane pozajmice pravnih lica, a i iste je trebalo evidentirati na računima vremenskih razgraničenja.
Takođe, revizijom je utvrđeno da je Partija na računima potraživanja evidentirala prihode u iznosu od 400,00€, koji se odnose na uplatu donacije fizičkog lica na žiro račun Foruma žena, što nije u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica jer je navedenu uplatu trebalo evidentirati u okviru prihoda (klasa 6).

- **Subjekt revizije treba da prilikom evidentiranja poslovnih transakcija u poslovnim knjigama u potpunosti primjenjuje Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica.**

Revizijom je utvrđeno da Partija u poslovnim knjigama ne obezbjeđuje evidenciju potraživanja. Takođe, ista nije prezentirala dokumentaciju o usaglašavanju potraživanja sa lokalnim samoupravama po osnovu prihoda iz 2022. godine.

- **Preporučuje se subjektu revizije da u poslovnim knjigama obezbijedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava, koja treba da bude zasnovana na ovjerenoj i usaglašenoj dokumentaciji.**

Novčana sredstva na žiro računima

Shodno prezentiranoj dokumentaciji, Partija je u revidiranom periodu svoje poslovanje obavljala preko žiro računa za redovno poslovanje i žiro računa Foruma žena, a vršena su i plaćanja preko biznis kartice (kojom je raspolagao predsjednik Partije), povezane sa žiro računom.
Shodno podacima evidentiranim u poslovnim knjigama depoziti na žiro računima Partije na dan 01.01.2022. godine iznosili su 6.022,53€, dok su depoziti na dan 31.12.2022. godine iznosili 8.490,85€.

Uvidom u bančine izvode žiro računa Partije i podatke evidentirane u poslovnim knjigama Partije utvrđeno je razlika u stanju depozita za iznos od 154,92€, koliko je evidentirano više depozita u poslovnim knjigama Partije u odnosu na bančine izvode žiro računa. Shodno obrazloženju od strane predstavnika Agencije koja je vodila poslovne knjige Partije, navedena razlika se odnosi na depozit sa žiro računa koji nije aktivan više od dvije godine. Shodno navedenom konstatuje da stanje depozita Partije na kraju 2022. godine po bančinim izvodima, ne odgovara stanju depozita na žiro računa iskazanom u poslovnim knjigama Partije i Finansijskom izvještaju za iznos od 154,92€.

- **Subjekt revizije treba da u poslovnim knjigama pravilno evidentira sve poslovne transakcije na osnovu adekvatne računovodstvene dokumentacije, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva, kako je to propisano članom 20 Zakona o računovodstvu, kao i da sprovede potrebna knjiženja po osnovu zatvaranja žiro računa kod poslovnih banaka, a koji nijesu u funkciji.**

Redovni žiro račun
U postupku revizije je utvrđeno da je Partija redovno poslovanje obavljala preko jednog žiro računa, da je sa navedenog žiro računa podizana gotovina za potrebe poslovanja blagajne (2.420,00€) i vršeno plaćanje troškova i obaveza, kao i da su na isti uplaćivana sredstva za redovan rad iz javnih izvora.

Žiro račun Foruma žena
Za potrebe poslovanja Foruma žena Partija ima otvoren poseban žiro račun ženske organizacije na kojem je priliv sredstava u 2022. godini iznosio 9.262,86€ i to: iz budžeta državnog trezora na račun Foruma žena Partije uplaćen je iznos od 8.480,04€, dok je iz budžeta lokalnih samouprava na račun Foruma žena uplaćen ukupan iznos od 382,78€ (opština Tuzi - 218,28€ i opštine Gusinje - 164,50€). Na žiro račun je uplaćena i donacija fizičkog lica u iznosu od 400,00€, a ostvaren je i prihod po osnovu kamate u iznosu od

0,04€. Sa računa Foruma žena izvršen je odliv sredstava u ukupnom iznosu od 4.631,12€, po osnovu datih pomoći i donacija (u novcu ili naturi) u iznosu od 1.526,00€, naknada u iznosu od 886,20€, troškova goriva u iznosu od 708,20€, avio karata u iznosu od 705,00€, usluga reprezentacije u iznosu od 335,07€, održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 57,78€, datih pozajmica u iznosu od 400,00€ i za bankarsku proviziju u iznosu od 12,87€.

Izborni žiro računi

Partija nije u 2022. godini otvarala posebne žiro račune za potrebe lokalnih izbora održanih u 2022. godini.

Visa biznis kartica

Revizijom je utvrđeno da je Partija tokom 2022.godine vršila plaćanja putem Visa biznis kartice koja je vezana za redovni račun Partije i sa kojom je raspolagao predsjednik Partije. Partija ne obezbjeđuje posebnu evidenciju o navedenim transakcijama u poslovnim knjigama, već je plaćanja po osnovu istih evidentirala direktnim knjiženjem na troškove.
U postupku revizije je prezentirana bančina analitička kartica (ispis) plaćanja putem platne kartice za period 01.01. -31.12.2022. godine, na osnovu kojeg je utvrđen promet kartice u iznosu od 978,18€.
Uvidom u navedeni ispis utvrđeno je da su se plaćanja putem platne kartice odnosila na troškove reprezentacije u iznosu od 719,20€ (ugostiteljske usluge u iznosu od 677,70€ i nabavku roba u maloprodaji za reprezentativne potrebe u iznosu od 41,50€), plaćanje provizija (mjesečno održavanje i sms servis) u iznosu od 58,98€, a izvršeno je i podizanje gotovine sa bankomata u iznosu od 200,00€. Revizijom je utvrđeno da su troškovi reprezentacije dokumentovani fiskalnim računima dobavljača, dok nije prezentirana dokumentacija za pravdanje podignute gotovine putem platne kartice u iznosu od 200,00€, pa se konstatuje da navedeni troškovi nijesu dokumentovani.

Blagajničko poslovanje

Shodno evidencijama iz Glavne knjige, Partija je tokom godine podigla gotovinu sa žiro računa u ukupnom iznosu od 2.420,00€.
Revizijom je utvrđeno da Partija ne obezbjeđuje pomoćnu evidenciju blagajničkog poslovanja kroz dnevnik blagajne, kao ni evidenciju istog u okviru Glavne knjige preko računa Blagajne, već vrši direktno evidentiranje troškova po osnovu gotovinskih plaćanja.
Uvidom u prezentiranu dokumentaciju koja se odnosi na pravdanje gotovinski plaćenih troškova tokom 2022.godine, utvrđeno je da je Partija dokumentovala plaćanje troškova u ukupnom iznosu od 1.887,87€, dok nijesu dokumentovani gotovinski isplaćeni troškovi u iznosu od 532,13€, što nije u skladu sa odredbama člana 20 Zakona o računovodstvu kojim je propisano da računovodstvena evidencija mora biti zasnovana na vjerodostojnoj računovodstvenoj dokumentaciji, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva.

- **Subjekt revizije treba da sve gotovinske transakcije evidentira u pomoćnoj knjizi za blagajničko poslovanje (dnevniku blagajne),**

koja predstavlja osnov za evidentiranje istih u Glavnoj knjizi, na osnovu adekvatne računovodstvene dokumentacije, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva, kako je to propisano članom 20 Zakona o računovodstvu.

Revizijom je utvrđeno da su iz blagajne dokumentovane isplate koje se odnose na: troškove goriva u iznosu od 973,49€, troškove reprezentacije u iznosu od 359,30€ (ugostiteljske usluge-304,91€ i kupovina roba iz maloprodaje za reprezentativne potrebe u iznosu od 58,39€), troškove nabavke literature (knjiga) u iznosu od 130,00€, troškove nabavke sitnog inventara u iznosu od 192,62€, troškove hotelskog smještaja u iznosu od 130,00€, troškove putarine (tunel) u iznosu od 70,00€ i ostale troškove poslovanja u iznosu od 32,46€ (24,00€ taksi usluge, 7,26€ notarska ovjera i 1,20€ usluge parkinga).

Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije tokom 2022. godine, poštovao Odluku o blagajničkom maksimumu, koji je određen u visini od 2.000,00€.

Obaveze

Shodno podacima evidentiranim u Glavnoj knjizi, obaveze Partije sa stanjem na dan 31.12.2022. godine iznosile su 8.817,21€ i iste se odnose na: obaveze prema dobavljačima u zemlji u iznosu od 7.087,94€, obaveze za poreze i doprinose na zarade i ugovorene naknade u iznosu od 1.651,27€ i obaveze po osnovu poreza na dobit u iznosu od 78,00€.
Obaveze prema dobavljačima, evidentirane su u iznosu od 7.087,94€, koje su umanjene za iznos evidentiranih pretplata prema dobavljačima (159,07€), tako da iste iznose 7.247,01€.
Revizijom je utvrđeno da su obaveze evidentirane po osnovu advokatskih usluga, usluga reprezentacije, nabavke materijala, telekomunikacionih, knjigovodstvenih i komunalnih usluga i to pretežno po početnom stanju (5.468,10€).
Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije nije vršio usaglašavanja obaveza sa dobavljačima na kraju finansijske godine.

- **Preporučuje se subjektu revizije da vrši usaglašavanje obaveza sa svim dobavljačima na kraju finansijske godine u cilju preciznog iskazivanja istih.**

3.10.2. Bilans uspjeha

U prezentiranom Bilansu uspjeha iskazani su prihodi u iznosu od 39.145,00€, rashodi u iznosu 39.474,00€ i finansijski rezultat (gubitak) u iznosu od 329,00€.
Shodno navedenom, a imajući u vidu podatke iskazane u Glavnoj knjizi Partije, konstatuje se neusaglašenost podataka evidentiranih u Glavnoj knjizi sa istim iskazanim u Godišnjem konsolidovanom finansijskom izvještaju jer su prihodi u Izvještaju (bilans uspjeha), iskazani u manjem iznosu za 259,72€.

- **Subjekt revizije treba da u poslovnim knjigama evidentira sve poslovne transakcije koje se odnose na fiskalnu godinu, kao i da u**

Godišnjem konsolidovanom finansijskom izvještaju, iskazuje podatke koji su usaglašeni sa podacima evidentiranim u poslovnim knjigama.

3.10.2.1. Prihodi

Partija je finansijskom izvještaju iskazala ukupne prihode ostvarene u 2022.godini (za redovno poslovanje) u iznosu od 39.145,00€, a u poslovnim knjigama evidentirala prihode u iznosu od 39.444,72€, što je za 259,72€ manje od evidentiranih prihoda.

U nastavku je pregled ostvarenih prihoda u 2022. godini po strukturi.

Rb	Vrsta prihoda	Iznos	% Učešća
1	Prihodi iz budžeta Crne Gore	31,093.56	78.83%
2	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava	8,351.11	21.17%
3	Ostali prihodi	0.05	0.00%
	Ukupno	**39,444.72**	100.00%

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da prihodi iz budžeta CG učestvuju sa 78,83€, dok prihodi iz budžeta lokalnih samouprava učestvuju u ukupnim prihodima sa 21,17 %.

Prihodi iz budžeta CG

Prihodi iz budžeta Crne Gore u iznosu od 31.093,56€ evidentirani su po osnovu finansiranja redovnog rada Partije u iznosu od 30.581,86€ i po osnovu finansiranja rada ženske organizacije - Foruma žena uplaćenih na poseban račun ženske organizacije, u iznosu od 8.862,86€.

Prihodi iz budžeta jedinica lokalne samouprave

Partija je u poslovnim knjigama evidentirala prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 8.351,11€ koji se odnose na prihode ostvarene po osnovu redovnog rada Partije i po osnovu rada ženskih organizacija.
Navedeni prihodi se odnose na prihode od opštine Tuzi u iznosu od 7.101,63€ i opštine Gusinje u iznosu od 1.249,48€.

Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava za redovno poslovanje uplaćivani su na redovan žiro račun Partije u iznosu od 7.968,33€ (Tuzi – 6.883,35€ i Gusinje – 1.084,98€), dok su prihodi po osnovu finansiranja rada ženskih organizacija uplaćivani na poseban žiro račun Foruma žena u iznosu od 382,78€ (Tuzi – 218,28€ i Gusinje – 164,50€).

Prihodi od priloga

Revizijom je utvrđeno da Partija nije u poslovnim knjigama evidentirala prihode po osnovu priloga fizičkih lica, a da je po ovom osnovu ostvaren prihod u iznosu od 400,00€. Navedeni prihod se odnosi na uplatu jednog fizičkog lica na žiro račun Foruma žena, koji je u poslovnim knjigama evidentiran u okviru potraživanja, što je pojašnjeno u dijelu Izvještaja koji se odnosi na Potraživanja.

Prilog je uplaćen u skladu sa propisanim limitom za fizička lica iz člana 15 Zakona.

Prihodi od članarina

Partija je donijela Odluku da se neće naplaćivati članarina u 2022. godini, pa po tom osnovu nijesu ostvarivani prihodi.

Ostali prihodi

Ostali prihodi u iznosu od 0,05€ odnose se na prihode od kamata.

3.10.2.2. Rashodi

Partija je u 2022. godini u Glavnoj knjizi evidentirala ukupne rashode u iznosu od 39.950,05€.
U nastavku je dat tabelarni pregled rashoda evidentiran u GK u 2022. godini

Rb	Konto	Opis	Ukupno u 2022. god	% Učešća
1	512	Troškovi kancelarijskog materijala	672.26	1.68%
2	513	Troškovi goriva i energije	8,729.10	21.85%
3	520	Troškovi zarada i naknada zarada	4,500.00	11.26%
4	521	Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada	1,550.00	3.88%
5	531	Troškovi transportnih i PTT usluga	2,621.06	6.56%
6	532	Troškovi usluga održavanja	1,140.23	2.85%
7	533	Troškovi zakupnina	1,826.20	4.57%
8	535	Troškovi reklame i propagande	278.14	0.70%
9	550	Troškovi drugih neproizvodnih usluga	3,419.35	8.56%
10	551	Troškovi reprezentacije	8,062.24	20.18%
11	553	Troškovi platnog prometa	293.29	0.73%
12	559	Donacije i sponzorstvo	6,858.18	17.17%
Ukupno			**39,950.05**	100.00%

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi goriva i energije sa 21,85%, troškovi reprezentacije sa 20,18%, troškovi sponzorstava i pomoći sa 17,17% i td.

Troškovi kancelarijskog materijala (račun 512)
Troškovi evidentirani u Glavnoj knjizi Partije u iznosu od 672,26€, odnose se na troškove kancelarijskog potrošnog materijala u iznosu od 153,90€ i reklamnog kancelarijskog materijala u iznosu od 518,36€. Navedeni troškovi su adekvatno dokumentovani.

Troškovi goriva i električne energije (račun 513)
Troškovi evidentirani u Glavnoj knjizi Partije u iznosu od 8.729,10€, odnose se na troškove goriva u iznosu od 8.578,21€ i troškove električne u iznosu od 150,89€. Dio navedenih troškova u iznosu od 1.454,30€ su plaćeni gotovinski iz blagajne, pri čemu je u dijelu Izvještaja koji se odnosi na blagajničko poslovanje konstatovano da je prezentirana dokumentacija za pravdanje istih u iznosu od 953,49€, tj. da nijesu dokumentovani troškovi u iznosu od 499,81€.
Troškovi goriva u iznosu 7.123,91€ plaćeni preko žiro računa su dokumentovani zbirnim mjesečnim specifikacijama i fakturama izdatim od strane dobavljača, pri čemu nijesu u svim fakturama navedeni podaci o licu i registarski broj vozila za koje je korišćeno gorivo, niti su dodatno dokumentovani fiskalnim računima. Budući da Partija ne posjeduje sopstveno vozilo, ista nije internim aktom utvrdila ko ima pravo na korišćenje goriva na teret sredstava Partije, do kog limita i u koje svrhe, što je bila u obavezi u cilju potpunog dokumentovanja navedenih troškova.

- **Subjekt revizije treba da internim aktom definiše ko ima pravo na priznavanje troškova goriva na teret sredstava Partije, do kog limita i u koje svrhe, prilikom korišćenja sopstvenog automobila za potrebe Partije.**

Troškovi neto zarada i naknada (računi 520)
Troškovi neto zarada i naknada evidentirani su u Glavnoj knjizi Partije u ukupnom iznosu od 4.500,00€, a odnose se na troškove neto zarada za zaposlenog u iznosu od 3.150,00€ i neto naknade isplaćene za tri lica u ukupnom iznosu od 1.350,00€.
U postupku revizije nije prezentirana dokumentacija po osnovu koje su izvršene isplate neto naknada za tri lica u ukupnom iznosu od 1.350,00€, pa se konstatuje da navedeni troškovi nijesu dokumentovani, što nije u skladu sa članom 20 Zakona o računovodstvu.

- **Subjekt revizije treba da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva, shodno članu 20 Zakona o računovodstvu.**

Revizijom je utvrđeno da je Partija podnosila nadležnom organu mjesečne IOPPD obrasce za 2022. godinu u rokovima propisanim Pravilnikom o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.

U postupku revizije je od strane Partije data informacija da nije bilo javnih funkcionera koji su ostvarivali naknade po osnovu angažovanja u Partiji.

Zapošljavanje
Subjekt revizije je tokom 2022. godine imao jednog zaposlenog iz ranijeg perioda, a tokom 2022. godine nije vršio nova zapošljavanja.

Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada (račun 521)
Troškovi evidentirani u Glavnoj knjizi Partije u iznosu od 1.550,00€ odnose se na obračunate poreze i doprinose na isplaćene zarade zaposlenog i na porez i prirez na ugovorenu naknadu za zakup poslovnog prostora.

Troškovi transportnih i PTT usluga (račun 531)
Troškovi evidentirani u Glavnoj knjizi Partije u iznosu od 2.621,06€, odnose se na troškove nabavke avio karte u iznosu od 1.103,00€ i usluge mobilne telefonije i interneta u iznosu od 852,02€. Revizijom je utvrđeno da za dio troškova mobilne telefonije u iznosu od 165,83€ nijesu prezentirani računi dobavljača, tj. da isti nijesu dokumentovani, kao i da je Partija na ovom računu evidentirala i troškove goriva u iznosu od 666,04€, što nije u skladu sa važećim Pravilnikom.

Troškovi usluga održavanja (račun 532)
Troškovi evidentirani u Glavnoj knjizi Partije u iznosu od 1.140,23€, odnose se na troškove nabavke građevinskog materijala (u svrhu sponzorstva za izgradnju lokalnog puta) u iznosu od 871,2€ i nabavke ostale opreme u iznosu od 269,01€ i isti su adekvatno dokumentovani fakturama dobavljača.

Troškovi zakupnina (račun 533)
Troškovi evidentirani u Glavnoj knjizi Partije u iznosu od 1.826,20€ odnose se na troškove neto naknada isplaćenih fizičkim licima i to po osnovu zakupa poslovnog prostora u iznosu od 1.340,00€ i naknade fizičkom licu u iznosu od 386,00€, koja nije dokumentovana.
Revizijom je utvrđeno da su troškovi evidentirani na ovom računu iznosili 1.826,20€, te da su isti stornirani- umanjeni za iznos od 175,30€, koji je greškom proknjižen.

Takođe je utvrđeno da se troškovi zakupa odnose na poslovni prostor u Rožaju i da su adekvatno dokumentovani ugovorom o zakupu ovjerenom od strane nadležnog organa (notara).

Troškovi reklame i propagande (535)
Troškovi evidentirani u Glavnoj knjizi Partije u iznosu od 278,40€ odnose se na troškove nabavke protokolarnog poklona (slike) u iznosu od 230,00€ i troškove komunalnih usluga (odvoz smeća) u iznosu od 48,14€.
Revizijom je utvrđeno da su troškovi komunalnih usluga dokumentovani, ali da iste nije trebalo evidentirati na ovom računu, dok troškovi nabavke protokolarnog poklona u iznosu od 230,00€ nijesu dokumentovani, što nije u skladu sa članom 20 Zakona o računovodstvu.

Troškovi drugih neproizvodnih usluga (račun 550)
Troškovi evidentirani u Glavnoj knjizi Partije u iznosu od 3.419,35€ odnose se na knjigovodstvene usluge u iznosu od 665,20€, održavanje objekata – nabavka građevinskog i vodovodnog materijala u iznosu od 1.055,94€, nabavku biljnih sadnica u iznosu od 250,00€, sitnog inventara u iznosu od 115,07€, usluga reklame u iznosu od 40,00€, isplate naknade fizičkom licu u iznosu od 50,00€ koja nije dokumentovana i usluga uramljivanja slike u iznosu od 48,14€, za koju nije prezentirana faktura dobavljača.
Revizijom je utvrđeno da su osim navedenih troškova (2.224,35€), na ovom računu evidentirani i troškovi u iznosu od 1.195,00€ koji su isplaćeni preko blagajne ili kartice i to: reprezentacije u iznosu od 761,44€ (nije dokumentovano 409,76€), hotelskog smještaja u iznosu od 130,00€, nabavke literature u iznosu od 130,00€, goriva u iznosu od 97,30€ i ostalih troškova u iznosu od 31,26€ (24,00 taksi usluge i 7,26 notarska ovjera).
Na osnovu prezentiranog se konstatuje da je subjekt revizije na ovom računu evidentirao troškove u ukupnom iznosu od 882,74€ (reprezentacija, prevoz i gorivo), koje nije trebalo evidentirati na račun 550, već na odgovarajući račun shodno važećem Pravilniku.

Troškovi reprezentacije (račun 551)
Troškovi evidentirani u Glavnoj knjizi Partije u iznosu od 8.062,24€ odnose se na troškove ugostiteljskih usluga, tj. konzumacije hrane i pića i kupovinu proizvoda u maloprodajnim objektima za reprezentativne svrhe u iznosu od 7.662,24€ i troškove nabavke reprezentativnog poklona u iznosu od 300,00€ i isplaćenu naknadu u iznosu od 100,00€.
Revizijom je utvrđeno da su evidentirani troškovi adekvatno dokumentovani fakturama i fiskalnim računima, osim dijela troškova u iznosu od 2.207,90€, koji nijesu dokumentovani (nedostaju fiskalni računi/fakture) i troškove naknada u iznosu od 100,00€ za koje nije prezentiran pravni osnov (ugovor o djelu ili odluka), što nije u skladu sa članom 20 Zakona o računovodstvu.

Revizijom je utvrđeno da Partija nije internim aktom definisala ko ima pravo na korišćenje reprezentacije na teret sredstava Partije, do kog limita i za koje namjene.

- **Preporučuje se subjektu revizije da internim aktom utvrdi ko ima pravo na korišćenje reprezentacije na teret sredstava Partije, do kog limita i za koje namjene.**

Troškovi platnog prometa (konto 553)
Troškovi evidentirani u Glavnoj knjizi Partije u iznosu od 293,29€ odnose se na troškove platnog prometa (bankarske provizije, naknade za održavanje računa i kartica i sms servis). Navedeni troškovi su dokumentovani bankarskim izvodima.

Troškovi donacija i pomoći (račun 559)
Troškovi evidentirani u Glavnoj knjizi Partije u iznosu od 6.858,18€, odnose se na donacije date školama, kulturno umjetničkim društvima, muzejima,

lokalnoj zajednici, i pomoći fizičkim licima u stanju socijalne potrebe, za školovanje, liječenje i sl.
Navedeni troškovi se pretežno odnose na novčana davanja, ali dio donacija je realizovan i u naturalnom obliku (građevinski materijal, knjige i sl.). Troškovi su isplaćivani u skladu sa Odlukom broj 03/22, od 05.01.2022. godine kojom je definisano da će DSA za 2022. godinu, isplaćivati sponzorstva po zahtjevima fizičkih lica, sportskih udruženja i drugih afirmisanih zajednica koje sudjeluju u razvoju na teritoriji Tuzi, najviše do 3.000,00€ na godišnjem nivou. U postupku revizije je prezentiran dio podnijetih zahtjeva, a uvidom u iste je utvrđeno da se nijesu donosile posebne odluke o isplati, već se odobravanje vršilo naznakom iznosa i potpisom predsjednika Partije.

3.11. Kancelarijsko poslovanje

Subjekt revizije evidenciju akata vodi kroz djelovodnik, a na uzorku je utvrđeno da se akta evidentiraju hronološki i da u istom nijesu vršena brisanja, kao i da se navedena knjiga odnosila samo na 2022. godinu.
Partija nije internom procedurom definisala poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja ulaznih i izlaznih akata.

- **Subjekt revizije treba da internom procedurom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja ulaznih i izlaznih akata u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti istih.**

Izvještaj pripremila
Državna revizorka,
Načelnica u Sektoru IV
Zorica Knežević

Predsjedavajući Senatom DRI
Rukovodilac Kolegijuma
Senator
Nikola N. Kovačević